

ספרי' — אוצר הספרים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

תצוה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כא
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
„מכון לוי יצחק“
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ותשע לבריאה
שנת השישים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
שנת הקהל

לעילוי נשמת

ר' דוב ראובן הלוי בי"ר דוד הלוי ע"ה

גינזבורג

נפטר בפורים ה'תשס"א

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' יעקב מיכאל הלוי וזוגתו מרת אסתר שיחיו

גינזבורג

*

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' זלמן לייב בי"ר יעקב יצחק ע"ה עסטולין

נפטר ביום ט"ו אדר - שושן פורים קטן ה'תשס"ה

וזוגתו מרת רייזיל בת ר' חיים בנימין הלוי ע"ה עסטולין

נפטר ביום כ"ו שבט ה'תשנ"ו

ובנם הילד ישראל נח בי"ר זלמן לייב ע"ה עסטולין

נפטר ביום י"ד טבת ה'תש"י

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י יו"ח שיחיו

לשנת ברכה והצלחה בכל מכל כל

והעיקר התגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח ממ"ש נאו!

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

א. „המשמש מחוסר בגדים – במיתה“

הקטע בפרשתנו העוסק בעשיית בגדי הכהונה ובלבישתם מסתיים בציווי:¹ „והיו על אהרן ועל בניו בבואם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת בקודש ולא ישאו עון ומתו“. רש"י מצטט את המילה „ומתו“ ומפרש: „הא למדת שהמשמש מחוסר בגדים – במיתה“².

שואלים המפרשים³: לפי פירוש רש"י כבר למדנו לפני כן⁴ „והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפני ה' ובצאתו ולא ימות“: „ולא ימות – מכלל לאו אתה שומע הן, אם יהיו לו לא יתחייב מיתה, הא אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו חייב מיתה בידי שמים“⁵. מדוע, אפוא, צריך ללמוד מחדש – „הא למדת“ – את הדין הזה?

לולא פירוש רש"י בפסוק השני, ניתן היה להסביר שהתורה חוזרת שוב כדי להדגיש את חומרת הענין, בדומה למקומות אחרים שבהם התורה חוזרת יותר מפעם אחת על אותו איסור ואזהרה, „לעבור עליו בב' לאויין“⁶ וכדומה.

אך רש"י מציין כאן במפורש „הא למדת“ – דוקא מפסוק זה, השני, לומדים דין זה. ואם כך, אין מובן: רש"י עצמו כבר אמר, שלומדים זאת מהפסוק הקודם?

ב. אזהרה אודות ששת הבגדים, ושני הבגדים האחרים

הרא"ם⁷ מסביר, שמהפסוק הקודם נלמד הדין רק לגבי ששת הבגדים המוזכרים בתורה עד שם⁸ – חושן, אפוד, מעיל, כתונת, מצנפת ואבנט – אך לא לגבי שני הבגדים שאינם מפורטים לפני כן,

הציץ והמכנסיים. ואת ההלכה שהייתב מיתה אם חסרים הציץ או מכנסיים לומדים מהפסוק השני „ולא ישאו עון ומתו“, הנאמר לאחר הציווי על הציץ ועל המכנסיים.

ולכאורה, אפשר לדייק זאת משינוי הניסוח בפירושי רש"י:

בפסוק הקודם אומר רש"י „הא אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו“, ואילו בפסוק זה אומר רש"י „מחוסר בגדים“ סתם. כי מן הפסוק הקודם לומדים, לפי רש"י, רק לגבי „הבגדים הללו“ – המפורטים לפני כן. ואילו בפסוק השני מדובר אודות „משמש מחוסר בגדים“ סתם, אחד מכל שמונת הבגדים, שחייב מיתה.

אך לפי זה אין מובן מצד שני: אם התורה מציינת את העונש לאחר פירוט כל שמונת הבגדים, מדוע יש צורך באזהרה קודמת לגבי „הבגדים הללו“ – ששת הבגדים שלעיל – אשר נכללים בשמונת הבגדים⁹?

ג. „מחוסר אחד מן הבגדים...“ – נלמד מפסוק בהמשך הפרשה

מפרשים אחרים מסבירים¹⁰ ששני הפסוקים הללו אינם מדברים אודות כל הבגדים. אלא, הציווי בפסוק הראשון הוא רק לגבי המעיל¹⁰ שאודותיו מדובר בפסוק ההוא ובפסוקים שלפניו. והאזהרה השניה „והיה על אהרן ועל בניו... ולא ישאו עון ומתו“ היא רק לגבי המכנסיים שבהם עוסק הפסוק שלפני כן¹¹. ובדבריו של רש"י „המשמש מחוסר בגדים“, וכן לפני כן באומרו „ואם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו“ אין בכונתו לומר שזה נלמד משני פסוקים אלו,

אלא משום שזהו „קושטא דמילתא“ (=דבר

(7) פרשתנו שם, ד.

(8) וע"ד קושית הרמב"ן (שם) מג (במהדורת שעוועל – שם, לה) על פרש"י. וראה ברא"ש שם מה שהקשה על הרמב"ן.

(9) ראה גו"א בפסוק לה ובפסוק מג. ובאר"א קצת – לבוש שם, לה.

(10) ראה ויק"ד פ"כ, ט.

(11) וכ"ה ברבותינו בעה"ת פסוק מג. ריב"א שם. חוקני שם. רמב"ן הג"ל („לפי העולה מן הסוגיות שבגמרא“). וכדעת הר"י דארלייניש בתורה"ה אין (סנהדרין פג, סע"ב. ובהים ז', סע"ב. תורה"ה להביא יומא ה, ריש ע"ב).

(1) פרשתנו כה, מג.

(2) כ"ה בדפוסים שלפנינו. אבל בדפוס ראשון שני וכת"י רש"י שתח"י. חייב מיתה" (וכן הועתק ברמב"ן שבהערה 8 וברא"ם כאן).

(3) כו"כ מהם הובאו ונסמנו לקמן.

(4) שם, לה.

(5) ראה פרש"י תשא לה, כג. צו ו, ו. שמיני יא, מד. אמור כג, לא. ועוד.

(6) עה"פ כאן (וכן בשפ"ח). וראה בארוכה בפירושו פרשתנו שם, לה.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט תורות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

(ב) בפירושו הראשון של רש"י, שלעיל, באמרו „הא אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים...”, ניתן היה אולי לפרש בדוחק שרש"י אומר זאת „לפי האמת” למרות שאין לומדים זאת מכאן. אך בפירושו על הפסוק השני מדגיש רש"י „הא למדת...” – שהענין נלמד מפסוק זה.

ד. הפסוק הראשון – כניסה למקדש, השני – עבודה

לכאורה, ניתן היה לתרץ באופן אחר, לפי הבדל נוסף בין שני פירושי רש"י:

בפסוק הקודם מתבטא רש"י „הא אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים”, ואילו בפסוק השני אומר רש"י „שהמשמש מחוסר בגדים”.

ומסבירים¹⁹, שמהפסוק הראשון, אודות המעיל, כאשר נאמר בפסוק „ונשמע קולו בבוֹא אל הקודש”, לומדים את האיסור והעונש של מחוסר בגדים על כניסתו למקדש בלבד, אף ללא עבודה²⁰, ואילו הפסוק „ולא ישא עוון ומתו” הנאמר בסמוך ל„בגשתם אל המזבח לשרת בקודש”, בא ללמד ש„המשמש מחוסר בגדים במיתה”. כלומר, אם הוא עבד במקדש בהיותו מחוסר בגדים.

אמנם, לאחר שכבר ידוע שמחוסר בגדים חייב מיתה אף על כניסה בלבד, אין צורך בלימוד מיוחד על „המשמש מחוסר בגדים”, שהרי הוא

שלבני, ואין מזה הוראה לדורות. (ב) לפירש"י שם גם בלי הבגדים נעשה לכהן לכהנו לי (שם, א) ואינן נקראים זרים, אלא שזה מכניסם לשרות כהונה – ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 180 ואילך. ובמילא גם אין לומר שמפני זה יהי' חייב מיתה,

ועד"ז בפרש"י ויקרא (א, ז) דמדובר רק דעבודתו פסולה לא דחייב מיתה.

(19) א' מהתירושים במשכיל לדוד פסוק לה. מלאכת הקודש שם. נחלת יעקב שם.

(20) כ"ה דעת הריצב"א בתוס' יומא שם*. אלא שלדעתו למדים זה מפסוק מג – „דאצטרך לחייב אפילו בביאה ריקנית אאוהל מועד מי שנכנס מחוסר בגדים” [אבל להעיר שלפי הגירסא בתוס' סנהדרין שם דמיתה כתיב אמננטיים (וכן גי' המהרש"א בתוס' יומא שם) נמצא לכאורה שחויב מיתה בביאה ריקנית הוא רק במכנסיים]. ובפענח רוא פרשתנו שם פסוק לה בהגהה פירש כן בפרש"י דשם. וראה שעה"מ הל' כלי המקדש פ"י ה"ד. ואכ"מ.

(* ועד"ז, יש מפרשים" בתוס' סנהדרין שם (ושם מסיים בתוס': וא"א לומר כן כדפרישית לעיל מתור הברייתא).

ודאי) ש„מחוסר אחד מן הבגדים” חייב מיתה, לכן מפרש רש"י „לפי האמת”¹².

אך הלימוד עצמו הוא מפסוק בהמשך הפרשה¹³ – „והגרת אותם... והיתה להם כהונה לחקת עולם”, שדוקא באמצעות הבגדים מתחדש אצל הכהנים ענין הכהונה, כפי שלומדת הגמרא¹⁴ מפסוק זה ש„בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם, אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם והווי' להו זרים”, ו„זר ששימש במיתה”.

אך לפי זה אין מובן כלל פירושו של רש"י לפסוקים אלו, שהוא פשוטו של מקרא, וזאת בנוסף לכלל הידוע, שרש"י¹⁵ אינו מסתמך על הנאמר בפסוק מאוחר יותר:

(א) על הפסוק בהמשך „והגרת אותם אבנט... והיתה להם כהונה” אין רש"י מזכיר כלל את דרשת חז"ל הנ"ל „בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם...”. שם מפרש רש"י רק „והיתה להם, מילוי ידים זה לכהונת עולם”¹⁶, וזהו בכלל ענין הקשור לשבעת ימי המילואים¹⁷.

ואי אפשר, אפוא, לומר שרש"י מסתמך כאן על הפסוק בהמשך, כאשר הוא מפרש שם אחרת¹⁸.

(12) כט, ט.

(13) סנהדרין שם.

(14) גי'א שם, לה. ועיי"ש באריכות ובפסוק מג שמבאר

הצריכותא דכל הג' לימודים.

(15) ולהעיר אשר גם בכמה ספרים שע"ד ההלכה כן הוא ולדוגמא בס' היד (יד מלאכי כללי הרמב"ם את ו').

(16) וכמ"ש ברא"ם (שם כט, ט) ובמשכיל לדוד (שם כח, לה) שאותה הדרשה שבגמ' „בזמן שבגדיהם עליהן כו"” אינה קרובה לפשט, ולכן לא ביאר רש"י כן הפסוק שם.

(17) בגר"א שם מפרש כהונת רש"י שם, מילוי ידים זה שהוא גי'כ ע"י לבישת הבגדים לכהונת עולם כי לבישת הבגדים הוא כהונתם כו" עיי"ש.

אבל גם לפירושו אי אפשר ללמוד משם, כי שם המדובר בלבישתם במשך ז' ימי המילואים, שעיי"ז נכנסים לכהונת עולם – והיינו בהתחלת כל עיקר ענין הכהונה שנעשה ע"י כל הפעולות וכו' במשך ז' ימי המילואים כולל לבישת הבגדים. ואין מזה ראי' להדין דבכל כהן שלאח"ז, שבזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם. וכמו רוב העבודות כו' דשבעת ימי המילואים דהוראות שעה הן, דאינם בכל כהן, אפילו כשמתחנן לעבודה לשרת בביהמ"ק. וראה בית האוצר להר"י ענגל מערכת ב"ג את יז (ח"ב כו, א ואילך). וראה לקמן הערה 27.

(18) ואין לומר דאפשר ללמוד ממה שפירש בהתחלת הפרשה עה"פ (כת, ג) ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי – „לקדשו להכניסו בכהונה ע"י הבגדים שיהא כהן לי ולשון כהונה שירות הוא”, שהרי: א) שם מדובר בהתחלת כל עיקר ענין הכהונה, הינוכם לעבודה במשכן בשבעת ימי המילואים וכג"ל הערה

IN LOVING MEMORY OF MY DEAR BROTHER-IN-LAW
Reb Yitzchok Moshe (Ian) ben Reb Dovid Asniel
Ekman (Santiago, Chile)

Passed away on the 24th day of Shevat, 5769

ה. נ. צ. ב. ה.

DEDICATED BY HIS SISTER AND BROTHER-IN-LAW
שיחיו Yosef Y. and Gittel Rochel
Shagalov

הוספה

בשורת הגאולה

פת.

ועוד ועיקר, לזעוק להקב"ה על אריכות הגלות, „עד מתי“... ולבקש ולדרוש ולעשות כל מה שאפשר שתיכף ומיד תבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

... בני"י נמצאים כבר בגלות יותר מאלף ותשע מאות שנה ומשיח צדקנו עדיין לא בא!... כבר סיימו כל עניני העבודה דומן הגלות, וכבר נעשו כל הפעולות בכל האופנים האפשריים (כולל ובמיוחד ע"י השמחה בחודש אדר במשך ששים יום), ולא יודעים מה ניתן לעשות עוד, ואעפ"כ, עובר עוד שבוע, עוד יום ועוד רגע, ועדיין לא באה הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

(משיחות ג', ועש"ק וש"ק פ' תצוה, ד', יו"ד וי"א אדר ראשון תשנ"ב)

חייב מיתה מיד בכניסתו²¹, בכל זאת ניתן לפרש זאת בכמה דרכים:

(א) שחובת המיתה על כניסתו של מחוסר בגדים חלה רק „בבואו אל הקודש“, באהל מועד, אך לא בחוץ – „בגשתם אל המזבח“ – ואת זאת מוסיף הפסוק השני „בגשתם אל המזבח לשרת בקודש“, ששם אין הוא חייב מיתה על הכניסה והגישה, אלא דוקא על „לשרת“ – „המשמש מחוסר בגדים במיתה“²².

(ב) לפי רש"י, ניתן ללמוד את העונש הן לגבי „יכנס“ והן לגבי „משמש“, משום שיש שני פסוקים – ולכן פסוק אחד, הראשון, בא ללמד אודות „אם יכנס מחוסר...“, ואילו השני – „המשמש מחוסר בגדים“. אך אילו היה כתוב רק פסוק אחד, היו מסבירים שהחובה חלה רק לגבי „המשמש מחוסר בגדים“²³.

אך גם פירוש זה אינו מתקבל לפי הפשט, כי בפסוק השני כתובים שני הפרטים – „בבואם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת...“ ולא ישאו עון ומתו“. ואם כך, ניתן ללמוד מפסוק זה עצמו את חובת המיתה על שני הפרטים: הן על הכניסה – בבואם אל אהל מועד, והן על המשמש מחוסר בגדים – בגשתם... לשרת²⁴.

ובנוסף לכך, כפי שדובר פעם בהרחבה²⁵, לא היתה לפי הפשט כניסה לאהל מועד בהיתר, אלא לצורך עבודה. ולכן, כאשר נאמר בתורה שצריך ללבוש את הבגדים „בבואו אל הקודש“ הכוונה היא, לפי הפשט, לכניסה לצורך לשרת בקודש²⁶.

ולפי כל זה חזרה הקושיה למקומה: מדוע יש צורך בשני לימודים אלו? וכן: מהו ההסבר להבדלי הניסוח בין שני פירושי רש"י: „יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו“ – לעומת „המשמש מחוסר בגדים (סתם)“.

ה. ההבדל בין שני הפסוקים

כדי להבין זאת יש לבאר הבדל כללי בין שני פירושי רש"י:

- 21) וצ"ע בדין הנכנס מלובש בכל הבגדים ופשט אחד מהם ואח"כ יצא. וראה לקמן ס"ח.
- 22) נחלת יעקב שם. וכן משמע מפשטות לשון התוס' (יומא) הג"ל בהערה 20. אלא שנהח"י דחה פירוש זה.
- 23) מלאכת הקודש הג"ל.
- 24) מ"ש במשכיל לדוד אינו ע"ד הפשט.
- 25) ראה בארוכה לקו"ש חכ"א ע' 215 ואילך.
- 26) ומה מובן שאין לפרש כהתירוץ במלאכת הקודש.

ניסוחו של רש"י על הפסוק השני (מג) הוא בסגנון של דין – „הא למדת שהמשמש מחוסר בגדים במיתה“. ופירושו על הפסוק הקודם (לה) הוא בניסוח של סיפור „הא אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו“.

ויש לומר, שאכן, זהו ההבדל בין שני פירושי רש"י:

בפסוק (מג) „והיו על אהרן ועל בניו... ולא ישאו עון ומתו חקת עולם לו ולזרעו אחריו“, מדובר על דין כללי לגבי כל הכהנים, כהן גדול וכהן הדיוט, ובכל הדורות.

ואילו בפסוק הקודם (לה) – „והיה על אהרן לשרת“, מדובר במיוחד על אהרן הכהן הגדול, שמכך אי אפשר היה ללמוד לגבי כל הכהנים האחרים, ההדיוטים²⁷.

אמנם, חסרון הבגדים בפסוק מג אינו אמור רק לגבי אחד מארבעת הבגדים, שבהם שונים הכהן גדול והכהן הדיוט, אלא, כפי שמפרש רש"י בתחילת הפסוק – „והיו על אהרן“ – „כל הבגדים האלה על אהרן הראויין לו“ ועל בניו „האמורין בהן“ – ויודעים מכך, לכאורה, את הדין גם לגבי שמונת הבגדים של אהרן הכהן הגדול, ואם כך, לשם מה יש צורך בפסוק מיוחד?

אך למרות זאת, אין קושי בכך, כי מהפסוק הקודם לומדים דין מיוחד, כפי שמדייק שם רש"י בלשונו „אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו“, כדלהלן.

27) לכאורה יש לתרץ שהחילוק הוא רק בזה דבפסוק לה מדבר בכה"ג ומפסוק מג למדין מחוסר בגדים גם לכהן הדיוט (ראה משכיל לדוד. וראה פענח רזא וריב"א עה"ת כאן בפ"ה ה'), ותירויוו צריכי: בכה"ג סברא לומר דבגדיו מוכרחים בו במיוחד, כנראה מזה שבעת מינויו צריך ללבוש הבגדים שבעה ימים רצופים, כמפורש בפרשתנו (כט, ל. ובפרש"י), משא"כ בכהן הדיוט; ומכ"כ שלא היינו אומרים שבגדיו מוכרחים עד כ"כ שמחוסר בגדים במיתה. ולאידך יש מקום לומר להפך: דאם הי' נאמר מפורש רק בנוגע לכהן הדיוט לא מצינו למילף מזה לכה"ג, כי י"ל דשאני כהן הדיוט כיון שכהונתו לא „נתמלאה“ בתחילה ע"י לבישת הבגדים לכן כל פעם שמשמש צ"ל שיהיו עליו כל הבגדים בפועל, משא"כ בכה"ג שכהונתו נתמלאה ע"י לבישה הבגדים ז' ימים רצופים, יש מקום לומר דלבישת הבגדים לאח"ז היא רק למצוה.

אמנם אינו – כי נוסף על הדיוקים בנינו הל' בפרש"י „יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו כו"י, הרי בפסוק מג, „והיו על אהרן ועל בניו גו", מפורש בפרש"י בכל אחד בגדיו הראויין לו, כדלקמן בפנים.

ושורשן שבחכמה עילאה⁵⁹ – ענין הקשור לכל סוגי ישראל.

ורק לאחר מכן מתחילים להשפיע עליו בעבודות הרוחניות ובדרגות הפרטיות שלו, כולל „לכפר עליו”⁶⁰ – להסיר את הדברים הבלתי

רצויים שנדבקו בו, והירות מ„סור מרע”, הוספה ב„רעשה טוב”.

ובאמצעות העבודה הרוחנית של לבישת בגדי כהן זוכים ל„מלישם לעתיד לבוא”⁶¹, אשר אהרן ובניו ומשה עמהם⁶¹ בבית המקדש השלישי.

(משוחחות ש”פ תצוה וש”פ תשא, תשמ”א)

59 תניא שם.

60 דעבודת הקרבנות וכן בגדי כהונה בכלל, ענינם כפרה – ראה וזכים פה, ב. ערכין טז, א.

61 יומא ה, ב.

לזכות

כ”ק אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִינוּ

מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ

ויהי ר שעי קיום הוראת

כ”ק אדמו”ר מלך המשיח (בשיחת ב’ ניסן ה’תשמ”ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק,

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא

יחי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ

לְעוֹלָם וָעֶד

ו. יחודם של האפוד, החושן והמעיל

בפשטות יש לומר, שבמילים „בגדים הללו” אין רש”י מתכוון לכל ששת הבגדים (חושן, אפוד, מעיל, מצנפת, כתונת ואבנט)²⁸, שרק מוזכרים לפני כן ובתחילת הפרשה, אלא לשלושת הבגדים בלבד²⁹, אפוד, חושן, ומעיל אשר משה נצטווה כאן על פרטי עשייתם.

לגבי שלושה בגדים אלו יש בתורה עניין מיוחד. בסיום הציור על כל אחד משלושת הבגדים הללו מוסיפה התורה את התוכן של מהותם ויחודם:

בסיום הציור על מעשה האפוד³⁰ – „ושמת את שתי האבנים על כתפות האפוד אבני זיכרון לבני ישראל ונשא אהרן את שמותם לפני ה’ על שתי כתפיו לזכרון”.

בסיום הציור על החושן³¹ – „ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחושן המשפט על לבו בבואו אל הקודש לזכרון לפני ה’ תמיד”, „ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה’ תמיד”³²

ובסיום ענין המעיל: „והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפני ה’ ובצאתו”.

כלומר, תכליתם ומהותם של הבגדים הללו קשורה בכניסה כשלעצמה – בעצם בואו של אהרן לפני ה’ בהיותו לבוש בבגדים אלו מתבצעת תכליתם: „לזכרון”, „לפני ה’ של שמות בני ישראל על ידי האפוד והחושן, „משפט בני ישראל על לבו” על ידי החושן, כפי שמפרש זאת רש”י שם, „ונשמע קולו בבואו אל הקודש” על ידי המעיל.

ואילו לגבי שאר הבגדים אין מציינת התורה את תכליתם ויחודם, ורק לאחר הנאמר לגבי הבגדים בכלל³³, והלבשת אותם את אהרן אחיך ואת בניו אתו ומשחת אותם ומלאת את ידם וקדשת אותם וכהנו ליי, שענינם הוא מילוי ידים, קידוש ושירות של הכהנים עצמם, מציינת התורה בהמשך, שדוקא או הם יכולים להיכנס ולעבוד – „והיו על אהרן ועל בניו בבואם אל אוהל מועד או

28 כפי הרא”ם הגיל.

29 כמ”ש הרמב”ן שם, מג.

30 כה, יב.

31 כה, כט”ל.

32 הנאמר על נתינת האורים והתומים בחושן המשפט.

33 כה, מא.

בגשתם אל המזבח לשרת בקודש”,

כלומר, בהם כשלעצמם אין ענין מיוחד, והם רק כדי שהכהן יוכל לבצע³⁴ את עבודתו³⁵.

ז. חובת מיתה על הכניסה או על העבודה:

ולשם כך יש צורך ללמוד משני הפסוקים, ולכן יש הבדל בין פירושי רש”י עליהם:

לגבי כל הבגדים לומדים ש„המשמש מחוסר בגדים במיתה”, כי עיקר תפקידם קשור לעבודה, ואילו ה„בגדים הללו” – שלושת הבגדים: האפוד, החושן והמעיל – אצלם חובת המיתה של מחוסר בגדים אינה משום העבודה בהם, אלא משום עצם הכניסה להיכל: כאשר חסר אחד משלושת הבגדים בעת הכניסה להיכל, הרי חסרה הפעולה וההשפעה של בגד זה, ולכן הוא חייב מיתה.

ולמרות שגם לגבי הציץ נאמר במפורש בסיום הציור על עשייתו³⁶, „והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל... והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה’” –

אשר לפי זה מהותו והשפעתו היא בעצם היותו „על מצח אהרן”, ובכל זאת אין התורה כוללת את חובת המיתה של מחוסר הציץ יחד עם שלשת הבגדים הנ”ל, אלא עם הדין הכללי של „המשמש מחוסר בגדים” בפסוק השני³⁷ –

וההסבר לכך הוא, שהציץ אינו דומה לשלשת הבגדים, כפי שמסביר רש”י את משמעות המילה „תמיד” הכתובה בענין הציץ: „תמיד – לרצות להם אפילו אינו על מצחו שלא היה כהן גדול עובד באותה שעה”³⁸. כלומר, השפעת הציץ אינה

34 כי לפי פרש”י י”ל ד, לשרת בקודש” קא גם על „בבואם אל אוהל מועד”. וראה לקו”ש הכ”א ע’ 217 ואילך.

35 להעיר (ע”ד ההלכה) משהמ”צ להרמב”ם מ”ע לג, ד, „משמע שם דש ג”מ בין בגדי כה”ג לבגדי כהן הדיוט דבגדי כה”ג הליבישה היא מצוה, לא משום דבלי”ז הוא מחוסר בגדים כו’ משא”כ גבי כהן הדיוט דזה היה רק לצורך קרבן שלא יאה מחוסר בגדים” (צפעי”ג הל’ כלאים פ”ה ה”ב יד, א).

36 ולהעיר מפירוש הראב”ד לתו”כ שמיני פרשה א ברייתא ד. בית האוצר שם (כג, ד ואילך). ואכ”מ.

37 כה, לח.

38 וראה לבוש האורה בפסוק לה.

39 ומוכן מלשון רש”י שזהו פשט”מ לדעת רש”י, אלא שממשיך „ולדבוי האומר עושהו על מצחו מכפר ומרצה ואם לאו

המקדש, כשליח או⁴² בא כח של כלל ישראל, הוא כדי לקשר באמצעות עבודתו בקודש „לפני ה'“ את כל ישראל עם הקדוש־ברוך־הוא.

וההתקשרות של ישראל עם הקדוש־ברוך־הוא היא בשני אופנים:

(א) כפי שישאל מתקשרים עם הקדוש־ברוך־הוא באמצעות עבודה בפועל בתורה ובמצוות, כדברי חז"ל⁴³: „אני נבראתי לשמש את קוני“.

(ב) כפי שישאל הם מעצמם מציאותם בניו או עבדיו של הקדוש־ברוך־הוא⁴⁴, אף לפני ביצוע תפקידם בעולם.

כפי שהוסברה פעם בהרחבה⁴⁵ הסיבה לכך שישאל מושווים ל„אוצר חביב... כלי יקר ואבנים טובות ומרגליות שהמלכים גנוזים אותם“⁴⁶: כשם שתכליתם של האוצרות הגנוזים של המלך איננה לבצע בהם תפקיד מסוים במלוכה, אלא כל מציאותם היא כדי לענג את המלך המשתעשע בהם – כך עצם מציאותם של ישראל היא מעל לתכלית שבאמצעותם נעשית דירה לה' בתחוננים, אלא שהקדוש־ברוך־הוא משתעשע בהם.

י. עצם מציאותם של ישראל; ועבודתם את ה'

ואלה הם שני הענינים הללו בעבודת ה' הגדול:

תחילה באה כניסתו אל הקודש, הרומזת לכניסתם של כל ישראל (אשר בשליחותם הוא הולך) אל הקודש באופן של לזיכרון לפני ה'". לכך אין קשר עם עבודת ה' הגדול בקודש, אלא שעצם הכניסה אל הקודש מביאה לידי „זכרונם“ של ישראל כפי שהם מצד עצמם מציאותם בניו או עבדיו של ה', לפני קיימם את העבודה⁴⁷.

כרוכה בכניסה להיכל, או אף בהמצאותו על מצח אהרן, אלא זוהי פעולה תמידית הנגרמת מעצם מציאות הציץ³⁹.

ח. הדין המיוחד של שלושת הבגדים „הללו“

לפי זה מתחדש, לדעת רש"י, שבדינו של מחוסר בגדים יש הבדל בין שני סוגי בגדים: כאשר כהן גדול נכנס להיכל מחוסר בגדים, ויצא⁴⁰ מן ההיכל⁴¹ בלי לעבוד שם, יש הבדל אם חסר אחד משלושת הבגדים הנ"ל, או אחד מחמשת הבגדים האחרים:

אם חסר לו אחד מחמשת הבגדים האחרים אין עליו חובת מיתה, כי לא עבד בהיכל. אך אם חסר לו אחד מן הבגדים הללו, הרי אז חייב מיתה בידי שמים" גם כאשר לא עבד, כלשון רש"י בפשטות „אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו חייב מיתה“.

ט. כניסת ה' הכהן הגדול להיכל ועבודתו שם

ויש לומר מיינה של תורה שבפירוש רש"י: שני הענינים הללו בקשר לכהן הגדול – (א) כניסתו לקודש הקשורה דוקא לשלושת הבגדים – החושן, האפוד והמעיל, (וב) עבודתו בקודש, בכל שמונת הבגדים – מקבילים לשני ענינים הנגרמים על ידי כך אצל ישראל:

עבודת ה' הכהן הגדול, וכל הכהנים, בבית אינו מרצה נדרש על מצחו כו". אבל גם לדיעה זו מובן דשאני ציץ, ככהערה הבאה.

(39) ועוד ועיקר: פעולת הציץ היא „לרצות על הדם ועל החלב שקרבו בטומאה“ (פרש"י שם ד"ה את עון הקדשים) וא"כ פעולתו בכלל אינה שייכת לעצם הכניסה (ואינה פעולה תמידית גם לפי ה' ד, תמיד לרצות להם אפי' אינו על מצחו), כ"א כשאירעה טומאה על הקרבן (ראה פרש"י ד"ה בין זומא ו. ב. סנהדרין יב, רע"ב) מרצה להכשיר הקרבן.

(40) לכאורה י"ל גם נפק"מ אם פשט א' מן הבגדים לאחרי גמר העבודה קודם שיצא (וראה רמב"ד שנסמן לעיל הערה 35) דישנו חילוק בין ג' הבגדים לשאר הבגדים, אלא שלשון רש"י הוא „אם יכנס מחוסר כו". וגם בכתובים הנ"ל אצל החושן (כה, כט"ל) נאמר „בבואו אל הקודש .. בבואו לפני ה'“. ורק במעיל נאמר „ונשמע קולו גו' בצאתו“; אבל י"ל שדיבר הכתוב בתווה (רש"י משפטים כא, כח. ועוד), ואינו רגיל כלל שבוהוהו בפנים, ובפרט לאחר גמר עבודתו – יהיה לפשוט בגד קודם צאתו. ואכ"מ.

(41) ולהעיר שעצם היציאה מאה"מ ע"ד ההלכה אינה אסורה אלא כשיצא בשעת עבודה לדעת הרמב"ם (הל' ביאת מקדש פ"ב ה"ה). וראה ראב"ד שם. ואכ"מ.

ורק לאחר מכן מתחילה עבודתו של ה' הכהן הגדול, אשר „משמש“ בקודש – דבר הרומז לעבודתם של ישראל, „לשמש את קוני“.

יא. חושן מעיל ואפוד – כל סוגי ישראל

לפי זה יובן הקשר שבין כניסת ה' הכהן הגדול אל הקודש לבין שלושת הבגדים הללו – החושן, האפוד והמעיל. כי בבגדים אלו נרמזים ישראל לסוגיהם השונים:

על אבני החושן והאפוד היו חרוטים „שמות בני ישראל“, שאלה הן הדרגות הנעלות של היהודים, אשר אצלם רואים בגלוי, ובאופן של חקיקה⁴⁸, את „שם“ – בני ישראל,

וגם בכך יש שתי דרגות⁴⁹:

„חושן“ – אשר מקומו „על לב אהרן“ – הדרגות של יהודים אשר הפכו לגמרי את מדות הנפש הבהמית לקדושה.

ו„אפוד“, אשר שתי האבנים על כתפות האפוד – לא מלפנים, על הלב, כחושן – זהו רמז ליהודים אשר שקועים עדיין בעבודה של „אתכפיא“, שבבחינת „אחוריים“⁵⁰.

וה„מעיל“ מסמל את הדרגות הנמוכות של יהודים, הקשורים רק למעשה בפועל. כפי שהוסבר כבר בהרחבה⁵¹ אודות הסיבה להימצאותם של „רימונים“⁵² בשולי המעיל, כי הם מסמלים את היהודים אשר בדרגה של „רימונים“ – כפלת הרימון רקתך⁵³ – „ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון“⁵⁴.

לכך דקאי על תש"ר אשר נאמר בהם ומי כעמך ישראל* כו' והר"ע וה' האמירך היום .. אי"כ בחושן המשפט היינו ענין וה' האמירך". והרי ה' האמירך גו' להיות לו לעם סגולה גו' הוא מה שישראל הם אוצר חביב – ראה רש"י תבוא כו, יח. נתבאר בלקושי שם.

- 48) ראה אה"ת שם ע' א'תרפד.
 - 49) ראה בארוכה אה"ת שם ע' א'תרטירו ואלך.
 - 50) ראה תנ"א פרשתנו פד, ד.
 - 51) לקושי (המתורגם) חט"ו ע' 359 ואלך.
 - 52) ראה עקידה פרשתנו שער נא (קצה), א תנ"א פ, סע"ג.
 - 53) שיר השירים ד, ג.
 - 54) ראה עירובין יט, א. תגינה בסופה. וש"נ.
- ולפי"ז אולי י"ל דהג' בגדים (חושן אפוד ומעיל) הם ג' הבחי' דאמה עברי' עבד עברי ועבד כנעני שהם ג' הסוגים דצדיקים

(* כ"ה בברכות ו. א. ולהעיר מנוסח אדה"ז במנחת שבת (ראה שענר ה"כ"ו ע"ג).

וכאשר ה' הכהן הגדול נכנס אל הקודש עם כל סוגי בני ישראל, נעשה „זיכרון לפני ה'“, כדלעיל⁵⁵.

ועל כך נאמר „אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו חייב מיתה“ – כדי להביא לידי זיכרון לפני ה' של בני ישראל, יש צורך בכל הסוגים של ישראל, ואם חסר בכניסה אל הקודש אחד הסוגים של ישראל, הרי עצם פעולת הכניסה פגומה.

שהרי לגבי זיכרון בהתאחדות של ישראל עם הקדוש־ברוך־הוא אין הבדלים, וכל ישראל כאחד⁵⁶. ולכן כאשר מרחיקים יהודי אחד, חסר הענין כולו.

יב. ההשפעה על יהודי: כניסה ואחר כך עבודה

זוהי הוראה לכל רב, מורה דרך, או לכל אחד שיכול להשפיע על סביבתו: כאשר פוגשים יהודי, בכל מצב שהוא, צריך להביאו קודם כל „לזיכרון“ – להזכיר לו את מהותו האמיתית, את היותו בעל נשמה שהיא „חלק אלוהה ממעל ממש“, ונמשכה ממחשבתו והכמתו יתברך⁵⁷,

וכך מנמיטים אותו מיד – „נכנס“, לפני ה'". וזאת על ידי „הכהן הגדול“ שבדור – על ידי ההתקשרות לצדיקים ולתלמידי חכמים, שבאמצעותם „כאילו נדבק בשכינה ממש“⁵⁸ כי על ידי דביקה בתלמידי חכמים קשורות נפש רוח ונשמה של עמי הארץ ומיוחדות במהותן הראשון

- בינונים ורשעים (ראה תנ"ח שמות ד"ה וכי ימכור ע"א), ב ואלך). דרך חיים שער התפלה פס"ח ואלך. דרמ"צ מצות יעוד או פדיון אמה העברי'. אה"ת משפטים ע' א'קכו ואלך. ועוד).
- 55) ועפ"ז יומתק מה שאבני החושן והאפוד שעליהן היו כתובים שמות בני"ה היו אבנים טובות כו', כי כניסת הכה"ג עם החושן והאפוד תוכנה הוא שישראל הם „אוצר חביב כו' כלי יקר ואבנים טובות“, כנ"ל ס"ט מפרשי יתרו.
- 56) כי ההתחלקות דג' בח' הנ"ל היא רק מצד הכחות הגלויים, אבל לא מצד עצמותם, ולפיכך כולם נכנסים בשוה (כי בעת הכניסה הוא גילוי בח' זה שלמעלה מהתחלקות), ואעפ"כ מודגש שהם ג' בגדים היינו ג' בח' שונות, כי הכוונה היא שהתקשרות וכניסה זו שמצד העצם תהיה תופעתו גם ככל מדריגה פרטית במקומה בפנימיות.
- 57) תניא פ"ב. וראה אה"ת שם ע' א'תרט"ב, לזכרון לפני ה' תמיד" – „והיינו להעלות לבחי' חכמה שנק' זכרון כו' לפי ששרוש נש"י הוא בבחי' חכמה כו'“.
- 58) ראה כתובות ק"א, ב. ספרי עקב יא, כב.